

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Мира Николаева Маркова, преподавател в катедра „Етнология” при Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ за дисертационен труд на тема: „Стратегия за управление на културното и природното наследство на община Павликени“

автор: Диана Митева, за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

Предложеният за защита дисертационен труд поставя в центъра на изследователския интерес на Диана Митева проблемите на изследване на културното и природното наследство от региона на община Павликени. В първите десетилетия на XXI век това е тема със значителна актуалност, доколкото поставя въпроса за съвременната промяна в отношението към културното и природното наследство, към оценката на това наследство и способите за превенция от разрушаване и фалшификация. Тези проблеми са поставени в контекста на локалната култура като се анализира нормативната база по проблема и се търсят по-широки обобщения.

Дисертационният труд се състои от увод, три глави, разделени на параграфи, заключение, библиографска справка, с общ обем 255 страници. Библиографската справка включва 87 единици като само 4 са на чужд език. Тук бих искала да заостря вниманието, че теоретичната подготовка на авторката само би спечелила ако бе потърсена по-широка основа върху произведения на автори от различни музеоложки школи. Използвани са 55 интернет базирани източници. Намирам за недобра организацията на библиографската справка. Теренните интервюта следва да се изведат като специфична база данни, а не да се причисляват към непубликуваните източници. Нормативните документи също трябва да бъдат отделени и структурно обособени.

В уводната част на дисертацията е включена обща информация за град Павликени. Също така са очертани и основните насоки на изследването, актуалността на темата, използваната методология, литературата и документалната основа. Авторката си поставя четири изследователски цели като те се обединяват около желанието за оценка на актуалното състояние на музеите, обществените колекции, историческото, културно и природно наследство. Оценка на съществуващата институционална структура, както и на потенциала за развитие на посочените елементи. Тук отправям препоръка за неясно формулирана основна цел. Оценката е по-

скоро подход. Формулирани са шест основни задачи, които са съобразени със същността на зададената тема. Не одобрявам разделянето на литературата на научна и научноизследователска. Този подход е необоснован.

Първа глава: „Музеи и обществени колекции” се състои според авторката „от 11 основни части, разделени на отделни подвъпроси“. Тук по-удачно би било разделянето на текста в параграфи. Предложената от Диана Митева структура е ненужно усложнена и не се отнася положително към съдържанието на текста. В първа глава на изследването са разгледани в развитие музеите и обществените колекции от Павликенския край. Представено е актуалното състояние, като личи усърдната емпирична работа на авторката на настоящия дисертационен труд. Интересен материал е предоставен като се анализират музейните сбирки и обществените колекции. Чрез съпоставката се достига до анализ на мястото на конкретните институции в локалната култура на Павликенския край. Не са предоставени достатъчно убедителни данни за връзката с публиката и модерните подходи за осъвременяване на тази връзка.

Втора глава: „Историческо, природно и нематериално културно наследство“ има амбициозната задача да предложи анализ на състоянието на историческото, природното и нематериалното културно наследство от изследвания регион. Тук попадат и археологически паметници с известна степен на социализация. Диана Митева е обърнала внимание и на редица неизвестни за науката обекти като фокусира общественото и професионалното внимание върху тях. Поставен е и въпросът за измеренията на паметта и доколко музеите и музейните пространства формират памет. В този контекст остава неизяснен въпросът къде е границата между историческата достоверност и мита, отразени в музейните пространства.

Докторантката поставя и въпроса за състоянието на екологичната ниша, за опазването на природната среда и негативното влияние на безразсъдната човешка дейност. Намирам тези данни за полезни, които насочват труда към неговата приложност, особено в областта на туристическата индустрия.

В тази глава е обърнато внимание и върху социализацията на нематериалното културно наследство. Представени са обичаите „Иванови влачуги“ и Тодоровден, както и фестивалите „Хуморът в народното творчество“ и „Парадът на маските“ от гр. Бяла черква. Предложеното съдържание има своите приноси, но нематериалното културно наследство е извадено от контекста на цялостното развитие на общностите в момента.

Остава сякаш само за себе си. Фестивалната култура има своите специфики. Тя е коренно различна от народната култура. Това не е разкрито от авторката. Предложените емпирични материали са представени като едно цяло. Би трябвало да се отчита съвременната трансформация на народната култура и „изобретяването на традицията“.

В текста на тази част са очертани проблемите при популяризацията на културното наследство в община Павликени. Разгледани са конкретни успешни практики за реклама с участието на музейни специалисти.

В трета глава авторката се фокусира върху перспективите и стратегията за развитие на културното и природно наследство в община Павликени. Тя е разделена на пет части. Като обща констатация от предходните глави се изяснява фактът, че музейните експозиции в Павликенския край са с тематично остарели концепции. Авторката търси решение на този проблем като се опитва да предложи стратегия за управление най-вече на културното наследство. Диана Митева развива тезата, че е необходимо създаването на обща институционална рамка за действие по въпросите, свързани с опазването и развитието на местното наследство на община Павликени.

В заключението са обобщени и доразвити основните изводи. Достойнство на дисертационния труд е, че за първи път се предлага комплексен анализ на състоянието на културното и природно наследство на община Павликени. Авторката се ангажира с приложност на проведеното изследване, като се предлагат алтернативни решения за бъдещото развитие на културното и природно наследство на изследвания регион. Фокус на изследването е и управлението на културното и природно наследство в съответствие с модерните тенденции в развитието на музеоложката практика.

Отчитайки спецификите и сложностите при реализирането на дисертационния труд „Стратегия за управление на културното и природното наследство на община Павликени” и приложността на този труд, намирам за основателно да дам своята положителна оценка и да препоръчам на научното жури да присъди на Диана Митева образователната и научна степен „доктор”.

София, 15. 04. 2024 г.

Автор на рецензия: проф. д-р Мира Маркова